

Licht voor de volken

Jesaja 42.1-9; Handelingen 10.34-38; Mattheüs 3.13-17

Rev Dr Jos M. Strengholt

Zamalek 2008

Onze samenleving is sterk gericht op het nieuwe. Alles wat nieuw is, lijkt al snel onze aandacht te trekken. Hebt u ooit een reclame gezien waarin iets werd aangeprezen omdat het oud was?

Nou ja, misschien toerisme naar Egypte: kom kijken naar wat duizenden jaren oud is. Maar over het algemeen draait alles om vernieuwing. Zelfs het toerisme naar Egypte moet steeds weer met nieuwe bezienswaardigheden komen om bezoekers te blijven trekken.

Dat komt omdat wij vaak denken dat nieuw ook beter is. En juist dat spreekt ons aan.

Toen de profeet Jesaja namens God sprak over nieuwe dingen, luisterde Israël daarom aandachtig. Ik hoop dat wij vanmorgen net zo aandachtig luisteren naar de woorden die uit Jesaja zijn gelezen.

Ik ben de HEERE, dat is Mijn Naam; Mijn eer zal Ik aan geen ander geven, noch Mijn lof aan de afgodsbeelden. Zie, de vorige dingen zijn gekomen, en nieuwe dingen verkondig Ik. (Jes. 42.8-9)

1. Israël had iets nieuws nodig

Israël had inderdaad dringend behoefte aan iets nieuws. Het volk leefde in ellendige omstandigheden. Het verkeerde in grote nood. Toen Jesaja deze woorden uitsprak, was Gods volk verspreid onder de volken. Daar leefden zij als tweederangsburgers. Velen woonden in Babel, het huidige Irak. Ook in Egypte leefden honderdduizenden Joden, vooral in Alexandrië. Zelfs bij Aswan stond een Joodse tempel.

Israël leed onder het leven te midden van afgodische volken, die hun onrechtvaardigheid spiegelde aan het karakter van hun goden.

Overal was onrecht. Niet alleen in algemene zin, maar juist ook tegenover Gods volk. De volken waaronder Israël woonde, behandelden hen onrechtvaardig.

Voor het verspreide Israël was daarom de grote vraag: 'Waar is onze God, de HEERE, te midden van dit alles?'

Dat was een begrijpelijke vraag. Waarom liet God toe dat de volken Zijn volk onderdrukten? Wat was er terechtgekomen van Zijn beloften van nieuw leven? Waarom zagen zij zo weinig van Zijn zegen? Waarom was hun leven vol moeilijkheden? Waarom leek God zo ver weg?

Diezelfde vragen kunnen wij ook persoonlijk stellen.

Wij geloven in de God van hemel en aarde, maar waar is Hij in úw leven? Waarom krijgen wij met zoveel problemen te maken? Waarom lijkt God soms zo ver weg?

Juist midden in zulke vragen spreekt Jesaja. Zijn woorden waren niet alleen bedoeld voor Israël, maar klinken ook vandaag nog tot ons. Ze hebben niets aan actualiteit verloren.

En het mooie is: Jesaja brengt hoop.

Zie, de vorige dingen zijn gekomen, en nieuwe dingen verkondig Ik. (Jes. 42.9a)

Wat zijn dan die nieuwe dingen die God aankondigt? Wat heeft God te zeggen tegen een volk dat zich verlaten voelt?

Het eerste nieuwe is dat God Zijn Knecht aan ons voorstelt.

Als het ware zegt Hij: 'Jullie hebben veel zorgen en veel vragen. Maar zie, hier is Mijn Knecht.' God zendt Zijn eigen vertegenwoordiger.

Wanneer Zijn volk in nood verkeert, blijft God niet zwijgen. Hij grijpt in.

Vanaf het begin van de geschiedenis weet de mens dat deze wereld niet is zoals zij zou moeten zijn. Wij kunnen allemaal dromen van een volmaakte wereld, juist omdat wij allemaal beseffen dat de wereld verre van volmaakt is. Er is iets fundamenteel mis met de mens en met de wereld waarin wij leven.

Heel het Oude Testament ziet daarom uit naar de Persoon die God vanaf het begin had beloofd: Degene die uiteindelijk het kwaad zou overwinnen.

In eerste instantie had God Israël geroepen om Zijn knecht te zijn, een licht voor de volken.

Hij gaf Zijn wetten aan Israël, zodat het een voorbeeld voor de wereld zou zijn. Maar Israël gehoorzaamde Gods wet niet. Het werd niet het licht dat het had moeten zijn. Daarom ging het zelfs in ballingschap tussen de volken wonen.

Juist in die situatie spreekt Jesaja:

Zie, Mijn Knecht, Die Ik ondersteun, Mijn Uitverkorene, in Wie Mijn ziel een welbehagen heeft! Ik heb Mijn Geest op Hem gelegd. Hij zal het recht tot de heidenvolken uitdragen." (Jes. 42.1)

In het Nieuwe Testament worden deze woorden rechtstreeks toegepast op Jezus Christus.

Vanmorgen hebben wij gelezen over Zijn doop. Opmerkelijk genoeg klinken daar dezelfde woorden terug.

En nadat Jezus gedoopt was, steeg Hij meteen op uit het water; en zie, de hemelen werden voor Hem geopend, en Hij zag de Geest van God als een duif neerdalen en op Zich komen. En zie, een stem uit de hemelen zei: Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik Mijn welbehagen heb!" (Mat. 3.16-17)

Nog nooit heeft iemand zo'n volmaakte gemeenschap met God gehad als Jezus Christus.

Nog nooit heeft iemand God zo volmaakt gediend.

Nog nooit heeft God Zich zó over een mens verheugd als over Zijn eigen Zoon.

Voor Israël moet dit een schokkende boodschap zijn geweest. Het volk zag zichzelf immers als Gods bijzondere knecht.

Maar God zegt: "Nee, hier is Mijn Knecht."

Niet Israël is uiteindelijk de volmaakte Knecht, maar Jezus Christus.

Alleen in Hem vindt God volkomen welbehagen. En wie door het geloof met Christus verbonden is, deelt in dat welbehagen van God.

2. De Messias brengt recht

Het eerste wat Jesaja over de taak van deze Knecht zegt, is dat Hij recht zal brengen onder de volken.

Wat moeten de Joden in de tijd van Jesaja dat graag hebben gehoord.

"Ja, Heere, dát is precies wat de volken nodig hebben. Laat eindelijk recht geschieden. Laat de Babyloniërs boeten voor wat zij ons hebben aangedaan. Laat de Grieken gestraft worden. Laat de Romeinen hun verdiende loon ontvangen. Laat alle volken die Uw volk hebben onderdrukt, geoordeeld worden. Heere, laat Uw recht komen."

Maar het recht dat Jezus bracht, was heel anders dan Israël had verwacht.

Hij kwam niet zoals de machthebbers van deze wereld. Hij bracht een totaal ander soort gerechtigheid. Een nieuwe gerechtigheid. Een onverwachte gerechtigheid.

Jesaja beschrijft de manier waarop Gods Knecht recht zal brengen:

Hij zal niet schreeuwen, Hij zal Zijn stem niet verheffen, Hij zal Zijn stem op straat niet laten horen. Het geknakte riet zal Hij niet verbreken, de uitdovende vlaspit zal Hij niet uitblussen." (Jes. 42.2-3)

Wat een ander beeld dan dat van de machthebbers van deze wereld.

Israël hoopte vooral op een ommekeer van de politieke verhoudingen. Men verlangde naar een krachtige Messias die de Romeinen zou verdrijven en Israël weer groot zou maken.

Maar de leiders van deze wereld gedragen zich allemaal ongeveer hetzelfde. Politici, machthebbers, rijke en invloedrijke mensen roepen luid:

'Stem op mij! Ik ben degene die verandering brengt. Ik kan het. Ik zal uw problemen oplossen. Steun mij!'

Israël verlangde naar een Messias die precies zo zou optreden: machtig, indrukwekkend en onoverwinnelijk. Maar Jesaja belooft iets dat veel groter is.

Hij belooft niet slechts een politieke bevrijding, maar de aanwezigheid van God Zelf.

Dat is het tweede nieuwe dat Jesaja verkondigt. Opnieuw moet dat voor Israël een schok zijn geweest.

Het volk verlangde naar vergelding. God openbaart echter een heel andere vorm van gerechtigheid: de gerechtigheid van Zijn Zoon, Die naar deze wereld komt om bij ons te zijn.

Jezus hoefde niet hard te schreeuwen om gehoord te worden.

Hij sprak niet zoals de machthebbers.
Hij zocht geen populariteit.
Hij vroeg niet om steun.

Integendeel.

Hij boog Zich neer naar mensen die gebroken waren.
Hij hielp mensen die nauwelijks nog hoop hadden.
Hij eiste niets van hen, maar gaf Zichzelf aan hen.

Jesaja spreekt over een uitdovende vlaspit.

Dat is een olielampje waarvan de vlam bijna uit is. Eén zuchtje wind kan het definitief doven, maar een klein beetje olie is voldoende om het weer helder te laten branden.

Zo zijn er mensen die vanbinnen bijna zijn opgebrand.

Juist voor hen kwam Jezus.

En eerlijk gezegd zijn er heel wat mensen die zich zo voelen.

Ik kwam eens op internet een Amerikaanse christelijke organisatie tegen met de naam Smoldering Wick Ministries – *Bediening van de uitdovende vlaspit*. Zij begeleiden predikanten met een burn-out.

Eigenlijk is dat precies waarvoor Jezus gekomen is.

Wanneer uw geloofsvlam bijna is gedoofd...

Wanneer u nauwelijks nog kracht hebt...

Wanneer u alleen nog rook afgeeft...

Dan staat Jezus naast u om u weer op te richten.

Bent u geknakt door verdriet?

Gekwetst door andere mensen?

Voelt u zich alsof uw laatste beetje kracht elk moment kan verdwijnen?

Dan is Jezus, Gods Knecht en Gods Zoon, juist dichtbij.

Hij doet recht door mensen op te richten die door anderen zijn neergedrukt.

Door machthebbers.

Door een economisch systeem waarin alleen de succesvolle meetellen.

Door oorlog.

Door armoede.

Door verdriet.

Door ziekte.

Door teleurstellingen.

Hij buigt Zich naar hen toe en fluistert woorden van hoop.

Wanneer wij hulp nodig hebben, is Hij dichtbij.
Hij helpt ons om het leven vol te houden.

Maar tegelijkertijd roept Hij ook Zijn gemeente om hetzelfde te doen.

Zoals Hij Zich over ons heeft ontfermd, zo behoren wij naast mensen te gaan staan die hulp nodig hebben. Wij zijn geroepen om Zijn handen en voeten te zijn.

In aansluiting daarop laat Jesaja nog iets opmerkelijks zien.

De Knecht van God zal niet alleen anderen helpen.
Hij zal Zelf ook lijden.

Ook dat was iets totaal nieuws. Jesaja zegt:

Naar waarheid zal Hij het recht voortbrengen. Hij zal niet uitdoven en niet geknakt worden, totdat Hij het recht op aarde zal hebben gevestigd; en de kustlanden zullen uitzien naar Zijn onderwijzing. (Jes. 42.3b-4)

Deze woorden lijken erop te wijzen dat Hij, nadat Hij Gods recht heeft gevestigd, Zelf uiteindelijk gebroken zal worden. Dat thema werkt Jesaja later uitvoerig uit, vooral in hoofdstuk 53.

Daar lezen wij:

Maar het behaagde de HEERE Hem te verbrijzelen, Hij heeft Hem ziek gemaakt. Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben... (Jes. 53.10)

Dat is uiteindelijk het recht dat Jezus brengt. Niet het oordeel over de volken. Maar Zijn eigen offer voor zondaren.

Zijn doop wees daar al vooruit.

Hij kwam om alle gerechtigheid te vervullen.
Hij bracht niet alleen gerechtigheid.
Hij was de gerechtigheid.

Wie Jezus ontmoet, ontmoet de gerechtigheid van God in levende lijve.

En juist daarom werd Hij gehaat.
Het licht werd door de duisternis verworpen.
Onrecht kan de volmaakte gerechtigheid niet verdragen.

Israël en het heidense Rome spanden samen om Hem uit de weg te ruimen.
Maar Jezus was bereid die weg te gaan.
Hij werd het volmaakte schuldoffer.

Dat alles was voor Israël nauwelijks te bevatten. Men verlangde naar een machtige koning.
Niet naar een lijdende Knecht.

Ook vandaag denken veel mensen nog dat wie God trouw dient, automatisch gezondheid, voorspoed, succes en rijkdom ontvangt.

Maar dat is niet wat de Bijbel leert. Juist het leven van Gods volmaakte Knecht laat zien dat trouw aan God ook lijden met zich mee kan brengen.

Wie Christus volgt, mag daarom moeilijkheden verwachten. Geen gemakkelijk leven. Geen rozengeur en maneschijn. Maar juist onderweg klinkt Zijn belofte:

En zie, Ik ben met u al de dagen, tot de voleinding van de wereld. (Mat. 28.20)

En daarmee is Jesaja nog niet klaar.

Hij heeft nog een derde, verrassend nieuw woord van God voor Israël.

3. De Messias komt voor alle volken

Maar Jesaja is nog niet uitgesproken. Hij heeft nog een derde, verrassend nieuw woord van God voor Israël.

Namens de HEERE zegt hij:

Ik, de HEERE, heb U geroepen in gerechtigheid, Ik zal Uw hand grijpen, Ik zal U beschermen en Ik zal U geven tot een verbond voor het volk, tot een Licht voor de heidenvolken, om blinde ogen te openen, om gevangenen uit de kerker te leiden, uit de gevangenis hen die in duisternis zitten. (Jes. 42.6-7)

Jesaja had Israël al duidelijk gemaakt dat het zijn idee van gerechtigheid moest bijstellen. Gods antwoord op het lijden van Zijn volk was niet een militaire overwinning op de vijanden.

Maar nu gaat hij nog een stap verder.

De Knecht van God komt niet om de volken te straffen, zoals Israël had gehoopt. Integendeel: Hij komt juist voor de volken. Hij zal een Licht zijn voor de heidenen.

Met andere woorden: Gods Knecht is er niet alleen voor Israël, maar voor alle volken.

Israël wist heel goed dat het zelf geroepen was om een licht voor de wereld te zijn. Gods zegen was vanaf het begin bedoeld geweest voor alle volken. Denk maar aan Gods belofte aan Abraham:

"In u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden." (Gen. 12.3)

Maar in de loop van de geschiedenis was Israël steeds meer naar binnen gekeerd geraakt. Het besef dat Gods heil ook voor de andere volken bestemd was, was naar de achtergrond verdwenen.

Daarom zegt God nu als het ware: "Waar Israël gefaald heeft, zal Mijn Knecht het volbrengen." Hij zal Zelf het ware Licht voor de wereld zijn.

Ik zal U geven tot een verbond voor het volk, tot een Licht voor de heidenvolken. (Jes. 42.6)

Voor Israël moet dat buitengewoon schokkend hebben geklonken. "Maar hebben wij dan niet als enige het verbond met God?"

Let eens goed op hoe Jesaja zijn woorden formuleert. Hij zegt dat de Knecht een verbond voor het volk is én een Licht voor de heidenvolken.

Dat betekent niet dat Hij alleen het verbond voor Israël is en alleen het Licht voor de heidenen.

In de Hebreeuwse poëzie versterken zulke parallelle zinnen elkaar. Ze laten juist zien dat Hij zowel het verbond als het Licht is — voor Israël én voor de volken.

Dat blijkt ook uit de manier waarop Jezus Zelf Jesaja gebruikt.

Jesaja zegt dat Gods Knecht een Licht voor de heidenen zal zijn:

...om blinde ogen te openen... en hen die in duisternis zitten uit de gevangenis te leiden.

Op het eerste gezicht lijkt dat uitsluitend over de heidenen te gaan.

Maar toen Johannes de Doper vanuit de gevangenis liet vragen of Jezus werkelijk de beloofde Messias was, antwoordde Jezus door juist deze woorden van Jesaja aan te halen.

Hij wees op de blinden die weer konden zien.

Op de mensen die uit de duisternis werden gehaald.

En daarbij doelde Hij vooral op Joden.

Jezus neemt dus een profetie die over de volken lijkt te spreken en past die toe op Israël. Daarmee laat Hij zien dat Gods heil voor beiden hetzelfde is.

Israël heeft niet langer een unieke positie als het licht van de wereld.

God heeft Zijn eigen Zoon gezonden om dat Licht te zijn.

Dat werd ook duidelijk toen de apostel Petrus werd uitgenodigd in het huis van Cornelius, een Romeinse officier.

Voor Petrus was dat een enorme stap. Tot dan toe had hij gedacht dat Gods heil in de eerste plaats voor Israël bestemd was. Maar toen Cornelius en zijn huisgenoten in Jezus gingen geloven, ontvingen ook zij de Heilige Geest.

Toen begreep Petrus eindelijk wat Jesaja al eeuwen eerder had aangekondigd.

Hij zei:

Ik zie nu werkelijk in dat God niet iemand om aanzien des persoons aanneemt, maar dat in ieder volk ieder die Hem vreest en gerechtigheid doet, Hem welgevallig is. (Han.10.34-35)

Ook dat was iets volkomen nieuws.

Laten wij nog één keer teruggaan naar Jesaja 42:

Ik zal U geven tot een verbond voor het volk, tot een Licht voor de heidenvolken.

Jesaja zegt niet alleen dat Gods Knecht het verbond brengt.

Hij is het verbond.

Hij zegt niet alleen dat Hij licht brengt.

Hij is het Licht.

Jezus spreekt niet slechts over Gods verbond. Hij belichaamt het.

Hij openbaart niet alleen Gods licht. Hij is het Licht.

Daarom draait uiteindelijk alles om Hem. Vanaf dit moment wordt Gods relatie met Israël én met alle andere volken bepaald door één vraag:

Hoe verhouden wij ons tot Jezus Christus?

Wie met Hem verbonden is, deelt in Gods verbond.

Wie met Hem verbonden is, wandelt in Gods licht.

Dat geldt voor Joden én voor heidenen.

Buiten Jezus Christus is er geen verbond met God.

Buiten Jezus Christus is er geen ware kennis van God.

Buiten Hem is er geen licht.

Buiten Hem is er geen leven.

Dat is ook voor ons de praktische toepassing.

Onze relatie met God hangt niet af van onze afkomst.

Niet van onze nationaliteit.

Niet van onze kerk.

Niet van onze prestaties.

Maar van onze verbondenheid met Jezus Christus.

Wie aan Hem verbonden is, deelt in Gods verbond en leeft in Zijn licht.

Conclusie

Als ik goed geteld heb, openbaart Jesaja in dit gedeelte vijf nieuwe dingen.

Allereerst: toen niemand God volmaakt diende, zond God Zijn eigen Zoon als de volmaakte Knecht. Jezus deed wat geen mens ooit had kunnen doen.

Ten tweede: Hij bracht de ware gerechtigheid. Niet door vijanden te verpletteren, maar door Zich neer te buigen naar mensen die gebroken waren.

Ten derde: juist omdat Hij volmaakt rechtvaardig was, werd Hij verworpen en gedood. Daardoor werd Hij het volmaakte schuldoffer voor zondaren.

Ten vierde: Gods verbond is niet langer beperkt tot één volk. God maakt geen onderscheid naar afkomst. Iedereen die in Christus gelooft, mag delen in Zijn verbond.

En ten slotte: er is geen weg om Jezus Christus heen. Hij is Gods Knecht. Hij is Gods Zoon. Hij is het Verbond. Hij is het Licht.

Dat is uiteindelijk de boodschap waarmee Jesaja ons vandaag achterlaat.

God biedt ons allereerst geen systeem van denken aan. Hij biedt ons geen kerk aan.
Hij biedt ons zelfs niet in de eerste plaats een verzameling leerstellingen aan.

Hij stelt ons een Persoon voor. Hij zegt: "Zie, Mijn Knecht."

Daar draait alles om.

Als wij Hem hebben, hebben wij het leven.

+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.